

KAYIP SESLERİN İZİNDE



Emre Aracı

emre.araci@andante.com.tr

Leighton House ve Talent Unlimited

Londra'daki Leighton House geçtiğimiz günlerde ünlü kemancımız Cihat Aşkın'ın resitaline ev sahipliği yaptı. Bu tarihi evdeki oda müziği konserleri bundan tam 114 yıl önce başlamıştı. Yazarımız, Doğu ve Batı kültürlerini aynı çatı altında bir araya getiren bu görkemli mekanın renkli geçmişini her zaman yaptığı gibi günümüze bağliyor. Londralı Türk sanatsever Canan Maxton'u ve kurduğu Talent Unlimited Vakfı ile sürdürdüğü misyonunu Andante okurlarına tanıtmayı ihmal etmeden...



Leighton House'taki konser - Cihat Aşkın ve piyanoda Can Okan

7 Temmuz 1900 tarihli *Daily News* gazetesinin sayfalarını internette çeviriyorum; kendimi 114 sene öncesinin Londra'sında hayâl ediyorum. Sabah haberlerinin yer aldığı sütunu yukarıdan aşağı doğru hızla okumaya başlıyorum: Çin krizinin görüşüldüğü İngiliz kabinesinin bir gün önceki toplantısı iki buçuk saat sürmüştü; Mısır Hıdivi Abbas

Hilmi Paşa'ya Kraliyet Viktorya Nişanı'nın fahri şövalye rütbesinin verilmesi, Kraliçe Viktorya tarafından karara bağlanmış; Hıdiv'in maiyetinden Ahmed Şefik Bey, İzzet Aziz Bey, Doktor Kautski Bey ve Yaver Bey'e de aynı nişanın dördüncü derecesi uygun görülmüş. Sabah haberlerinin devamında, aynı sütunun ortalarında *Tosca* prömiyeri için bir süredir Londra'da

bulunan besteci Signor Puccini'nin bir gece evvel Covent Garden'daki *La Bohème* temsilinde sahneden selam verdiği, birkaç gün sonra ise *Tosca*'nın prömiyerine katılacağı yazılı. Geleceği bilip de tarihi geçmişten ileriye doğru okumak, enteresan bir duygu.

Hıdiv Abbas Hilmi Paşa, Puccini, *La Bohème* ve *Tosca*'dan sonra aynı sütunun

Fotoğraf: David Mason



Lord Frederick Leighton - otoportre - 1880

devamındaki bir başka haber ise 114 sene sonra bu makalemin konusunu huzurlarınızda açarken esasında Londra'da zaman değişse de ne kadar çok şeyin yerli yerinde durduğunu bizlere gösteriyor. *Daily News* Sir Hubert Parry, Joseph Joachim ve Otto Goldschmidt'in merhum ressam Lord Frederick Leighton'un (1830-1896) evindeki stüdyosunda oda müziği konserleri düzenlenmesi için başlatılan proje girişimine destek vermeye karar vermiş bulunmakta olduklarını ve en kısa sürede Holland Park'taki bu evde oda müziği konserlerinin hayata geçirilmesinin beklendiğini bildiriyor. 31 Mart 2014 akşamı Lord Leighton'un stüdyosunda Cihat Aşkın'ı dinlerken Parry, Joachim ve Goldschmidt'in desteklerinin olumlu sonuç verdiğini ve dahası bu kuvvetli geleniğin Leighton House'un ruhu besleyen ortamında hâlâ devam ettiğini mutlulukla yaşıyor, duyuyor ve hissediyorum.

Zamanında Royal Academy'nin de başkanlığını yapan Lord Leighton'un hayatı Puccini'nin Rodolfo'sundan çok farklı bir ressam portresi ortaya koyuyor. Evi ise unvanına yakışır bir şekilde görkemli ve refah içerisinde üretirek yaratan bir sanatçının kimliğini, kişiliğini ve sanatsal değerlerini, bugün dahi onun bıraktığı şe-

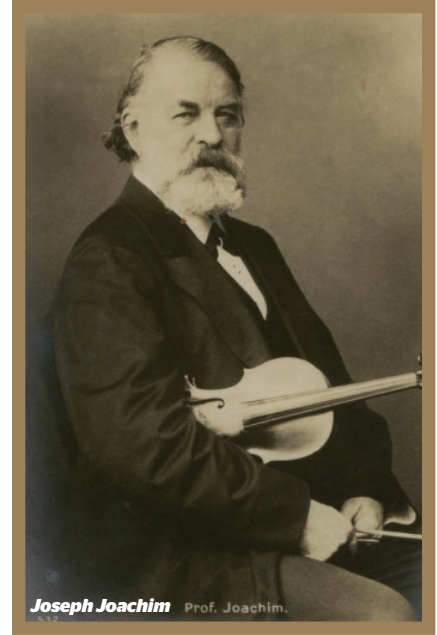


Leighton House'un Arap Salonu

kilde temsil ediyor. Kapısından içeri adım atan her sanatçıya moral oluyor, kendine özgü ve ulaşılmazı mümkün değilmiş gibi gözükse de, içine düştüğünüzü hissederek bırakmak istemediğiniz resim, heykel, edebiyat ve müzikle bezeli bu sihirli romantik dünya. Üstelik bu üç katlı müstakil evin dış dokusu devrin İngiliz mimarisine uygun olarak kırmızı tuğla olsa da, içi çok farklı estetik değerleri birleştiriyor; hani insanların dış görünüşlerine aldanılması gerektiği gibi Leighton'un evi de sizi ilk görüşte içinde sakladığı hazineleri dışa vurmasından dolayı asla yanıltılmamalı. Sade duran dış cephesine rağmen eski Yunan mitolojik tablolarının, atletik yapılı sporcu heykellerinin, bir anda yerlerini İznik çinileriyle bezeli, ortasında havuzu olan altın mozaik kubbeli "Arap Salonu"na bıraktığı, Batı ile Doğu'nun yan yana ve iç içe bulunduğu bu eklektik evde konser dinleyicisinin kulaklarına sadece duydukları müzik değil içinde buldukları ortamın söylemeye ve anlatmaya çalıştıkları da fısıldanıyor. Dolayısıyla Leighton House'da konsere gitmek, yaşayan, nefes alan bir "Gesamtkunstwerk"e tanıklık etmek gibi bir duygu esasında.

Lord Leighton'un tek başına yaşadığı bu evde konserler kendisi hayattayken de her sene geleneksel olarak verilir, Londra sosyetesine bu etkinlikleri iple çekermiş. Clara Schumann ve Charles Hallé gibi piyanistlerin çaldığı, çellist Alfredo Piatti'nin yer aldığı, 19. yüzyılın büyük seslerinden Pauline Viardot Garcia ve bariton George Henschel'in söylediği bu konserlere en düzenli katkıyı ise Leighton'un yakın dostu olan Macar kemancı Joseph Joachim yaparmış. Ressam Edward Burne-Jones eşi Georgiana ile birlikte gittiği bu konserlerden bir tanesini şöyle hatırlıyor: "Mart'ta Leighton'un her sene dostlarını nazik bir şekilde davet ettiği öğleden sonrası konserine gittik. Orada Joachim ve Piatti sevenleri ve dostları arasındaydı ve bu sempati karşısında sanatçıların bütün benliklerinin rahatladığı, her notanın beklendiği ve dinlendiği bir hava içerisinde konserlerini verdiler. Orada bulunanlar müzik başlamadan önce Leighton'un piyanonun solunda yerini aldığını ve büyük bir 'hişt' diyerek herkesi susturduğunu nasıl unutabilir" (Daniel Robbins ve Reena Suleman, *Leighton House Museum*, Londra, 2005).

Bizler de bir Mart akşamı Leighton House'un stüdyosunda benzer bir dostane hava içerisinde, piyanoda Can Okan'ın başarıyla eşlik ettiği Cihat Aşkın'ın lirik ve dokunaklı kemanını dinlerken Lord Leighton'un yerini Canan Maxton almıştı. Maxton da Leighton gibi topluluğu konser dinlemeye davet ederken, belki de farklı bir asırda olduğumuzu, "hişt" demek yerine, yapmış olduğu "lütfen cep telefonlarımızı kapalı tutmayı unutmayınız" anonsundan bizlere hissettirdi. Aşkın'ın konseri sadece bulunduğumuz ortamın havasından değil seçmiş olduğu repertuvardan da Joachim'in konserine gön-



Joseph Joachim Prof. Joachim.



TALENT UNLIMITED FESTIVAL
17 FEBRUARY - 25 JUNE 2014

*The Busch Ensemble
Masterclass and Concert*
Monday 17 February 2014 at 6 pm
Steinway Hall, Steinway & Sons, UK
44 Marylebone Lane, London W1U 2DB

*'Suor Angelica', Puccini
Opera and Reception*
Thursday 27 February 2014 at 7 pm
St James's Church, 197 Piccadilly
London W1J 9LL

*Cihat Aşkın, violin accompanied
by Can Okan, piano.
Concert and Drinks Reception*
Monday 31 March 2014 at 7 pm
Leighton House Museum
12 Holland Park Road, London W14 8LZ

*The Piano Brothers
Dominic Ferris & Elwin Hendriyanto
Piano Spectacular on two pianos*
Wednesday 25 June 2014 at 8 pm
Kings Place, Hall One
90 York Way, London N1 3AG

Talent Unlimited Festival!



Leighton House'taki konser - sağdan sola Peter Fisher, Cihat Aşkın, Can Okan, Canan Maxton ve Emre Aracı

derme yapar nitelikteydi. Zira Joachim, Brahms'ın çok yakın arkadaşıydı ve birlikte pek çok konser vermişlerdi; dolayısıyla Aşkın'ın ilk yarısı Do minör Scherzo'sunu ve Op. 108, No. 3 Re minör Sonatını çaldığı Brahms'a ayırmış olması ilginç bir tesadüftü. Seçilen parçalar bu anlamlı konserin zengin dokusunu oluştururken, ikinci yarıdaki Mozart'ın K. 378 Si bemol majör Sonatı ve zamanında İstanbul'un Naum Tiyatrosu'nda da konser vermiş olan Wieniawski'nin Op. 17 *Legende*'i, Guatelli Paşa'nın *Osmaniye Marşı* ve Aşkın'ın *Minyatürler*'inden seçkileri, Leighton'un girift ve eklektik Doğu-Batı dünyasının sanki müzik diliyle anlatılması gibiydi. Büyük ressam mabedinde yaşanan bu geceden herhalde çok mutlu olmuştur.

Cihat Aşkın Leighton House'daki bu konserini Londra'da eğitimlerini sürdüren müzik öğrencilerine maddi imkanlar sağlamak için Canan Maxton'un kurduğu Talent Unlimited Vakfı yararına verdi. Cihat gibi çok eski ve yakın ahbabım olan Canan Hanım'ın sonradan resmi bir vakıf çatısı altında organize etmeye başladığı bu konserlere vesile olan ilk konser de esasında 2002'de Leighton House'da gerçekleşmişti. Soprano Tülay Uyar ve piyanist Linda Ang'in vermiş oldukları o konseri gayet iyi hatırlarken 12 sene sonra Canan Hanım'ın kurmuş olduğu vakfiyle bu kıymetli uğurda tek başına Londra'da çok önemli bir festival gerçekleştirmekte olduğuna mutlulukla tanık oluyorum. Masamda 17 Şubat - 25 Haziran günleri arasında yapılacak dört konseri içeren program broşürü duruyor. İlk konserini The Busch Ensemble'in verdiği bu festivali Aylin Bozok'un direktörlüğünde Puccini'nin *Suor An-*

gelica operası izledi. Cihat Aşkın'ın Leighton House'daki bu konserini ise The Piano Brothers'ın 25 Haziran'da Kings Place'deki performansı takip edecek.

Bir oluşumu hiç yoktan var etmek gerçekten de çok büyük bir emek ve özveri gerektiriyor. Bizler nasıl Leighton House'daki konserlerin ilk oluşum safhalarını seneler sonra bugün eski gazetelerden takip ediyorsak ileride Canan Hanım'ın bu emekleri de hep takdirle hatırlanacaktır. Ancak geçmişle gelecek arasında bugünü unutmamak lazım. Zira Canan Maxton *Akdeniz Opera ve Bale Kulübü Kültür ve Sanat Dergisi*'ne vermiş olduğu bir röportajında şöyle diyor: "*Bir enstrüman almak isteyen, kırılan enstrümanlarını tamir ettirmek isteyen, seyahate çıkabilmek amacıyla enstrümanları için sağlam bir kılıf almak isteyen, bir yay almak isteyen, dış ülkelere veya ülke içindeki bir sınava girmek için yardım isteyen genç müzisyenlerden birçok yürek parçalayıcı mesajlar alıyorum.*

Yardım taleplerini reddetmek zorunda kaldığımda ağlamak istiyorum. Dünyaya bu kadar güzellikler sunanlara hayat bu kadar acımasız olmamalı.

Evet, dünyaya bu kadar güzellikler sunanlara hayat bu kadar acımasız olmamalı. Canan Maxton'un bu içten dileklerine katılıyor ve hepimizin sahip çıkması gereken vakfına başarılar diliyorum. Leighton House'daki bu konser ve bilhassa Cihat Aşkın'ın *Sarı Gelin*'i çalmış olması bana Lord Leighton'un 1877'de yapmış olduğu *Müzik Dersi* tablosunu anımsatıyor. Ne enteresan ki bu tabloda Viktorya devrine ait bir kadın ve küçük bir kız Şark dekoru ve kıyafetleri içerisinde bağlama çalıyorlar. Evinin dokusunda yarattığı gibi Leighton bu tabloda da Batı'yı Doğu'nun kılığında, kendisini başkasının kültüründe yeniden keşfetmiş ve bunda hiçbir sakınca duymamış, bilakis görüş açısının genişlediğini hissetmiş, kültürüne kültür katmış bir olgunlukla veriyor. Belki de bu yüzden

bugün evi Londra'nın kalbinde böyle bir konsere ev sahipliği yapabiliyor. Müzik, resim, heykel, dans ve edebiyat, ne olursa olsun, kısacası sanat işte yaratıcısına böylesine eşsiz bir yeniden doğuş, kendini yeniden keşfetme imkanı tanıyor. Londra'da Leighton House konserleri varsa, İstanbul'da da Boğaz'ın değişmemiş, otantikliğini hâlâ koruyan yegâne yalılarından olan Hemkimbashi Efendi Yalısı ve burada yaşayan sıcak ailenin kapılarını açtığı ev konserleri var. Bir gün bu iki Dârüelhan'ın ruhlarının bir konserde birleşeceğine inanıyorum nedense; ama bu başka bir makalenin konusu olacak...

Talent Unlimited Vakfı hakkında daha fazla bilgi için: <http://www.talent-unlimited.com/>



Lord Leighton'un Müzik Dersi tablosu - 1877